

Uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego

z dnia 25 marca 2010 r.

II PZP 12/09

Przewodniczący Prezes SN Walerian Sanetra, Sędziowie SN: Teresa Flemming-Kulesza, Zbigniew Hajn (sprawozdawca), Józef Iwulski (uzasadnienie), Zbigniew Korzeniowski, Zbigniew Myszka, Romualda Spyt (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jana Szewczyka, po rozpoznaniu w dniu 25 marca 2010 r. sprawy z powództwa Adama S. przeciwko P.P. Powszechnemu Towarzystwu Emerytalnemu S. w W. o wynagrodzenie, na skutek zagadnienia prawnego przekazanego do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2009 r., II PK 130/09:

„Czy powszechne towarzystwo emerytalne przejmujące zarządzanie otwartym funduszem emerytalnym w trybie art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 159, poz. 1667 ze zm.) jest ogólnym następcą prawnym powszechnego towarzystwa emerytalnego zarządzającego dotychczas tym funduszem ?”

p o d j ą ł uchwałę:

Powszechne towarzystwo emerytalne przejmujące zarządzanie otwartym funduszem emerytalnym wstępuje w prawa i obowiązki powszechnego towarzystwa zarządzającego dotychczas tym funduszem wynikające ze stosunków pracy (art. 66 ust. 2 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 159, poz. 1667 ze zm.).

U z a s a d n i e n i e

Postanowieniem z dnia 25 listopada 2009 r., II PK 130/09, w sprawie z powództwa Adama S. przeciwko P.P. Powszechnemu Towarzystwu Emerytalnemu SA w W. o wynagrodzenie, Sąd Najwyższy na mocy art. 398¹⁷ § 1 k.p.c. postanowił przedstawić do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego rozpatrywane zagadnienie prawne. Zagadnienie to wyłoniło się przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 13 listopada 2008 r. [...], którym zmieniono wyrok Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu z dnia 21 kwietnia 2008 r. [...] i oddalono powództwo o zasądzenie kwoty 48.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami tytułem prowizji od umów o członkostwo w Otwartym Funduszu Emerytalnym (OFE) „R.”, zawartych przez przedstawicieli handlowych jednostek podległych powodowi. Sąd drugiej instancji przyjął za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy, zgodnie z którymi powodowi, zatrudnionemu do 31 lipca 2001 r. w Powszechnym Towarzystwie Emerytalnym (PTE) H-M-C SA przysługiwało - na podstawie § 7 umowy o pracę z dnia 1 grudnia 1999 r. - wynagrodzenie prowizyjne w wysokości 15 zł od każdej umowy o członkostwo w OFE „R.” zawartej przez podległych mu przedstawicieli handlowych. Z tytułu umów zawartych w okresie od 1 grudnia 1999 r. do 31 sierpnia 2000 r. powodowi należała się prowizja w łącznej kwocie 48.000 zł, której nie otrzymał od swego pracodawcy. W dniu 8 czerwca 2001 r. PTE H-M-C SA zawarło z P.P. PTE SA umowę w przedmiocie przejęcia przez pozwaną Spółkę zarządzania otwartym funduszem emerytalnym, na co w dniu 26 lipca 2001 r. zezwolił Urząd Nadzoru nad Funduszami Emerytalnymi, wyznaczając datę rozpoczęcia likwidacji OFE „R.” na dzień 4 sierpnia 2001 r. Jednak tego dnia powód nie był już pracownikiem PTE H-M-C SA, bowiem umowa o pracę łącząca go z tą Spółką została rozwiązana za porozumieniem stron z dniem 31 lipca 2001 r.

Według Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji nietrafnie przyjął, że pozwanej - jako ogólnemu następcy prawnemu PTE H-M-C SA - przysługuje bierna legitymacja procesowa. Sąd Okręgowy wskazał w szczególności, że w ustawie z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 159, poz. 1667 ze zm.; aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 34, poz. 189) brak jest przepisów, na mocy których określony podmiot stałaby się ogólnym następcą prawnym zlikwidowanego powszechnego towarzystwa emerytalnego. Przedmiotem przejścia, na podstawie art. 66 ust. 2 zdanie pierwsze tej

ustawy, są - w ocenie Sądu - tylko te prawa i obowiązki, które przysługują powszechnemu towarzystwu emerytalnemu jako organowi otwartego funduszu emerytalnego, a nie wszystkie prawa i obowiązki wynikające ze stosunków prawnych łączących towarzystwo z innymi podmiotami. Jest to zatem sukcesja singularna, a nie uniwersalna, która występuje wówczas, gdy cały majątek osoby fizycznej lub prawnej przechodzi na inny podmiot. Powszechne towarzystwo emerytalne, od którego inne towarzystwo przejęło zarządzanie otwartym funduszem emerytalnym nie traci tymczasem swojej podmiotowości prawnej z chwilą tego przejęcia. Przepis art. 52 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych stanowi, że w kwestiach przez nią nieuregulowanych stosuje się do powszechnych towarzystw emerytalnych przepisy Kodeksu spółek handlowych. Oznacza to, że wobec braku odmiennej regulacji w ustawie, towarzystwo emerytalne przekazujące zarządzanie funduszem musi przeprowadzić postępowanie likwidacyjne, służące przede wszystkim zaspokojeniu wierzycieli. Nie budzi wątpliwości, że takie postępowanie przeprowadziło PTE H-M-C SA, a byłoby ono zbędne, gdyby strona pozwana mogła być uznana za ogólnego następcę prawnego tego towarzystwa. Sąd Okręgowy podniósł również, że otwarty fundusz emerytalny i zarządzające nim powszechne towarzystwo emerytalne są dwoma odrębnymi od siebie „bytami prawnymi”, chociaż ściśle powiązanymi. Przejęcie praw i obowiązków towarzystwa emerytalnego przekazującego zarządzanie otwartym funduszem emerytalnym, o którym mowa w art. 66 ust. 2 ustawy, dotyczy zatem praw i obowiązków tego towarzystwa związanych z zarządzaniem funduszem i przysługujących towarzystwu jako organowi funduszu, a nie wszelkich praw i obowiązków wynikających ze stosunków prawnych łączących towarzystwo z innymi podmiotami. Przepis ten nie określa statusu powszechnego towarzystwa jako odrębnego podmiotu prawa, a jedynie reguluje kwestię przejścia uprawnień i obowiązków tego towarzystwa jako organu funduszu emerytalnego. W konsekwencji, skoro pozwana nie jest ogólnym następcą prawnym pracodawcy powoda, to nie ma ona legitymacji biernej w przedmiotowym sporze.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego powód oparł na podstawie naruszenia prawa materialnego wskutek błędnej wykładni art. 66 ust. 2 oraz art. 71 ust. 5 pkt 4 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, polegającej na przyjęciu, że przepisy te nie statuują ogólnego następstwa prawnego między powszechnym towarzystwem emerytalnym rezygnującym z prowadzenia dotychczasowej działalności, a powszechnym towarzystwem emerytalnym przejmującym za-

zarządzanie otwartym funduszem emerytalnym, a co za tym idzie, że pozwana nie wstąpiła w ogół praw i obowiązków PTE H-M-C SA.

Rozpoznając tę skargę skład Sądu Najwyższego uznał, że niezbędne jest rozstrzygnięcie - budzącego poważne wątpliwości interpretacyjne - zagadnienia prawnego związanego z wykładnią art. 66 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych. Sąd Najwyższy wywiódł, że powód pierwotnie wystąpił z analogicznym powództwem przeciwko swojemu pracodawcy (PTE H-M-C SA), któremu wówczas przysługiwał status przedsiębiorcy w likwidacji. Jednakże postępowanie to zostało prawomocnie umorzone, bowiem w trakcie procesu pozwana Spółka (PTE H-M-C SA) została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego po zakończeniu postępowania likwidacyjnego. Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 19 lipca 2005 r., II PK 405/04, oddalił kasację powoda od orzeczenia sądu odwoławczego, utrzymującego w mocy postanowienie o umorzeniu postępowania i stwierdził między innymi, że „likwidacja spółki prowadziła do nieusuwalnego braku bezwzględnych przesłanek procesowych; niedopuszczalne jest bowiem prowadzenie dalszego postępowania z udziałem strony nieistniejącej, tym bardziej, gdy z góry wiadomo, że jej ogólnego następcy prawnego - skutek wykreślenia strony (osoby prawnej) z Krajowego Rejestru Sądowego - nie ma i nie będzie”. Zdaniem składu Sądu Najwyższego przedstawiającego zagadnienie prawne, w poprzedniej sprawie (II PK 405/04) został wyrażony pogląd, że nie istnieje podmiot będący ogólnym następcą prawnym PTE H-M-C SA, a zatem, nie jest nim również P.P. PTE SA, które przejęło zarządzanie OFE „R.”. Jednocześnie Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że w uzasadnieniu uchwały z dnia 29 listopada 2005 r., II PZP 7/05 (OSNP 2006 nr 7-8, poz. 107) stwierdzono, iż zgodnie z art. 66 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, powszechne towarzystwo, zamierzające zrezygnować z prowadzenia dotychczasowej działalności, może na podstawie umowy zawartej z innym towarzystwem przekazać temu towarzystwu zarządzanie tym funduszem. Wskutek tego powszechne towarzystwo przejmujące zarządzanie otwartym funduszem wstępuje w prawa i obowiązki powszechnego towarzystwa zarządzającego dotychczas tym funduszem, zaś postanowienia umowy wyłączające określone obowiązki są bezskuteczne wobec osób trzecich. Sąd Najwyższy wyraził też pogląd, że wykładnia językowa powołanego przepisu jednoznacznie wskazuje, iż towarzystwo, które przejmuje zarządzanie otwartym funduszem emerytalnym, jest ogólnym następcą prawnym powszechnego towarzystwa emerytalnego, które dotychczas zarządzało tym funduszem. To ogólne następstwo

jest odpowiednikiem art. 922 § 1 k.c., przewidującego przejście praw i obowiązków w drodze dziedziczenia po zmarłej osobie fizycznej. Zastosowanie konstrukcji ogólnego następstwa prawnego (sukcesji uniwersalnej) powoduje, że towarzystwo przejmujące zarząd funduszem wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki towarzystwa likwidowanego (rezygnującego z prowadzenia dotychczasowej działalności). Poza wymaganiami ustawowymi (jak zawarcie umowy przez oba towarzystwa lub uzyskanie na przejęcie zarządzania funduszem zezwolenia organu nadzorującego), dla zaistnienia skutków w postaci sukcesji nie są potrzebne żadne dodatkowe czynności. Nie jest zwłaszcza konieczne wyrażenie zgody na przejęcie zobowiązań przez towarzystwo przejmujące zarząd funduszem. Następstwo ogólne wynikające z art. 66 ust. 2 ustawy ma charakter bezwzględnie obowiązujący, co oznacza, że strony nie mogą go skutecznie wyłączyć.

W ocenie Sądu Najwyższego w składzie przedstawiającym zagadnienie prawne, pogląd przyjęty w uchwale z dnia 29 listopada 2005 r., II PZP 7/05, może jednak budzić wątpliwości. Przepis art. 66 ust. 2 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych przewiduje następstwo prawne towarzystwa przejmującego zarządzanie funduszem, ale z jego brzmienia nie da się wyprowadzić jednoznacznego wniosku, o jaki rodzaj następstwa prawnego chodzi. W przepisie posłużono się wprowadzając formułą „wstępuje w prawa i obowiązki” - używaną przez ustawodawcę w przypadkach sukcesji uniwersalnej - ale jednocześnie nie wynika z niego, aby miały to być „wszystkie” prawa i obowiązki poprzednika. O sukcesji pod tytułem ogólnym (sukcesji uniwersalnej) można zaś mówić wyłącznie wtedy, gdy nabywający na podstawie jednej czynności prawnej nabywa ogół praw majątkowych, w odróżnieniu od sukcesji pod tytułem szczególnym (sukcesji singularnej), gdy nabywca nabywa pojedyncze, indywidualnie oznaczone prawa od zbywcy (jedno lub więcej poszczególnych praw, każde na podstawie osobnej czynności). Zgodnie z zasadą *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*, suma uprawnień nabywcy nie może być większa od tych, które miał zbywca. Następstwo prawne, o którym mowa w art. 66 ust. 2 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, jest skutkiem określonej czynności prawnej, a mianowicie umowy zawartej pomiędzy dwoma powszechnymi towarzystwami emerytalnymi, której przedmiotem jest przekazanie zarządzania otwartym funduszem emerytalnym. Zgodnie bowiem z art. 66 ust. 1 tej ustawy, powszechne towarzystwo emerytalne, które zamierza zrezygnować z prowadzenia dotychczasowej działalności, może na

podstawie umowy zawartej z innym powszechnym towarzystwem przekazać temu towarzystwu zarządzanie otwartym funduszem, którym zarządza. Umowa ta staje się skuteczna z chwilą wejścia w życie zmiany statutu otwartego funduszu, którym zarządzanie zostaje przejęte (art. 66 ust. 1a ustawy), a zezwolenie organu nadzoru na przejęcie zarządzania funduszem jest równoznaczne z zezwoleniem na zmianę statutu funduszu przejmowanego (art. 68 ust. 5 ustawy). Powszechne towarzystwo emerytalne przejmujące zarządzanie funduszem wstępuje w prawa i obowiązki powszechnego towarzystwa zarządzającego dotychczas tym funduszem (art. 66 ust. 2 ustawy), a otwarcie likwidacji funduszu powinno nastąpić w terminie miesiąca od daty wejścia w życie zmiany statutu funduszu przejmowanego (art. 66 ust. 1b ustawy). Sukcesja uniwersalna wiąże się z ustaniem bytu prawnego podmiotu, którego prawa i obowiązki przechodzą na inny podmiot. Ustawodawca w stosunku do powszechnego towarzystwa emerytalnego rezygnującego z zarządzania otwartym funduszem emerytalnym nie wyłączył obowiązku przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego, które jest prowadzone już po skutecznym przekazaniu zarządzania tym funduszem i służy przede wszystkim realizacji obowiązków likwidowanego podmiotu wobec jego wierzycieli. W tym zakresie do powszechnego towarzystwa emerytalnego będącego spółką akcyjną mają zastosowanie przepisy Kodeksu spółek handlowych, w tym art. 468 § 1 zdanie pierwsze k.s.h., zgodnie z którym likwidatorzy powinni zakończyć interesy bieżące spółki, ściągnąć wierzytelności, wypełnić zobowiązania i upłynnić majątek spółki (czynności likwidacyjne). Majątek likwidowanego towarzystwa nie przechodzi zatem na towarzystwo, które przejęło zarządzanie funduszem, co kłóci się z koncepcją sukcesji uniwersalnej, przy której cały majątek osoby fizycznej lub prawnej przechodzi na inny podmiot. Przy wykładni art. 66 ust. 2 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych nie można też pominąć, że przewidziane nim następstwo prawne jest skutkiem umowy między powszechnymi towarzystwami emerytalnymi, mającej za przedmiot przejęcie zarządzania otwartym funduszem emerytalnym. Na mocy tej umowy nie dochodzi zatem do przejęcia towarzystwa emerytalnego będącego spółką akcyjną ani przedsiębiorstwa tej spółki. Przekazaniu podlega wyłącznie przedmiot tego przedsiębiorstwa, którym jest - w myśl art. 29 ust. 1 ustawy - tworzenie i zarządzanie funduszami oraz ich reprezentowanie wobec osób trzecich. Z art. 2 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych wynika, że fundusz jest osobą prawną, której organem (art. 3 ust. 1 tej ustawy) jest towarzystwo emerytalne prowadzące działal-

ność w formie spółki akcyjnej (art. 27 ust. 1 ustawy). Fundusz i towarzystwo są zatem odrębnymi osobami prawnymi. Zawarcie umowy o przekazaniu zarządzania funduszem nie prowadzi zatem do przejęcia tego funduszu, bowiem we wszystkie prawa i obowiązki funduszu przejętego wstępuje fundusz przejmujący (art. 71 ust. 5 pkt 4 ustawy), co następuje w dacie zakończenia likwidacji funduszu przejmowanego, w drodze przeniesienia jego aktywów do funduszu zarządzanego przez towarzystwo przejmujące zarządzanie (art. 69 ust. 1 i art. 71 ust. 1 ustawy). Przejęcie przez fundusz zarządzany przez towarzystwo przejmujące funduszu zarządzanego przez towarzystwo przekazujące wymaga zatem wyposażenia towarzystwa przejmującego w kompetencje organu tego funduszu, czego dotyczy umowa, o której mowa w art. 66 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych. Wstąpienie przez towarzystwo przejmujące zarządzanie funduszem w prawa i obowiązki powszechnego towarzystwa zarządzającego dotychczas tym funduszem (art. 66 ust. 2 ustawy) jest skutkiem tej umowy, wobec czego nie można uznać, że towarzystwo przejmujące zarządzanie funduszem wstępuje w całą sytuację prawną poprzednika. Z uwagi na przedmiot umowy między funduszami może to bowiem dotyczyć wyłącznie praw i obowiązków przysługujących mu jako zarządzającemu otwartym funduszem emerytalnym, co przemawia za tym, że w art. 66 ust. 2 chodzi o następstwo prawne pod tytułem szczególnym, a nie o sukcesję uniwersalną.

Prokurator Prokuratury Krajowej w piśmie procesowym z dnia 19 marca 2010 r. oraz na posiedzeniu jawnym wniósł o podjęcie uchwały następującej treści: „Powszechne towarzystwo emerytalne przejmujące na podstawie umowy o zarządzanie otwartym funduszem emerytalnym w trybie art. 66 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 159, poz. 1667 ze zm.), nie jest ogólnym następcą prawnym powszechnego towarzystwa emerytalnego zarządzającego dotychczas tym funduszem”.

Strona pozwana uważa, że przejęcie zarządzania otwartym funduszem emerytalnym powoduje wstąpienie powszechnego towarzystwa emerytalnego przejmującego zarządzanie tylko w te prawa i obowiązki powszechnego towarzystwa emerytalnego przekazującego zarządzanie, które są funkcjonalnie związane z zarządzaniem i reprezentacją otwartego funduszu emerytalnego i które przysługują towarzystwu emerytalnemu jako organowi tego funduszu (sukcesja singularna).

Sąd Najwyższy w składzie powiększonym zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 66 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, powszechne товариство emerytalne, które zamierza zrezygnować z prowadzenia dotychczasowej działalności może, na podstawie umowy zawartej z innym powszechnym товариством emerytalnym, przekazać temu товариству zarządzanie otwartym funduszem emerytalnym, którym zarządza. Z językowej analizy tego przepisu wynika więc (w sposób dość oczywisty), że przedmiotem umowy zawieranej pomiędzy dwoma powszechnymi товариствami emerytalnymi jest (jedynie) przekazanie „zarządzania” otwartym funduszem emerytalnym. W konsekwencji, wszelkie inne prawa i zobowiązania товариства przekazującego, nieobjęte „zarządzaniem” otwartym funduszem emerytalnym, nie są przedmiotem tej umowy, a więc nie są przejmowane w trybie określonym w art. 66 ust. 2 ustawy (товариство przejmuje nie wstępuje w prawa i obowiązki niewynikające, niezwiązane z zarządzaniem otwartym funduszem emerytalnym). Wobec tego rzeczywiście nie można przyjąć, aby dochodziło do sukcesji uniwersalnej. Mamy do czynienia z sukcesją singularną, tyle że istota problemu prawnego nie sprowadza się do tego rozróżnienia, lecz do określenia zakresu następstwa prawnego w ramach umowy zawieranej na podstawie art. 66 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.

2. Kluczowym problemem, który należy rozważyć wobec tego jest wyjaśnienie, co należy rozumieć pod pojęciem „zarządzanie otwartym funduszem emerytalnym”. Według art. 2 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, otwarty fundusz emerytalny jest osobą prawną, której przedmiotem działalności jest gromadzenie środków pieniężnych, ich lokowanie, z przeznaczeniem na wypłatę członkom funduszu po osiągnięciu przez nich wieku emerytalnego, i wypłata okresowych emerytur kapitałowych, o których mowa w ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz.U. Nr 228, poz. 1507). Jak każda osoba prawna, otwarty fundusz emerytalny musi posiadać odpowiednie organy, za pomocą których może działać (art. 38 k.c.). Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, organem otwartego funduszu jest товариство emerytalne. Zadaniem товариства - jako organu otwartego funduszu - jest zarządzanie nim oraz reprezentowanie w stosunkach z osobami trzecimi (art. 3 ust. 2 ustawy), przy czym zarządzanie otwartym funduszem emerytalnym jest działalnością odpłatną. Товариство emerytalne prowadzi działalność wyłącznie w formie spółki akcyjnej (art. 8 pkt 7 i art. 27 ust. 1 ustawy). W ten sposób товариство emerytalne będące spółką ak-

cyjną (jedna osoba prawa) jest organem otwartego funduszu emerytalnego (innej osoby prawnej). Towarzystwo emerytalne sprawuje władztwo nad osobą prawną o szczególnym charakterze, jaką jest otwarty fundusz emerytalny. Otwarty fundusz emerytalny jest osobą prawną typu zakładowego (fundacyjnego, majątkowego), która nie ma własnych samodzielnych organów i jest całkowicie zależna od powszechnego towarzystwa emerytalnego. Powszechne towarzystwo emerytalne jest jedynym organem funduszu i reprezentuje fundusz w sposób określony dla reprezentacji towarzystwa, a jednocześnie tworzenie i zarządzanie funduszem oraz jego reprezentowanie stanowią wyłączny przedmiot działalności towarzystwa.

3. Podstawowe znaczenie dla istoty problemu przedstawionego w zagadnieniu prawnym ma art. 29 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych. W myśl tego przepisu, przedmiotem przedsiębiorstwa towarzystwa emerytalnego jest wyłącznie tworzenie i zarządzanie otwartymi funduszami emerytalnymi oraz ich reprezentowanie wobec osób trzecich, przy czym prawo prowadzenia takiej działalności przysługuje wyłącznie towarzystwu. Szczególnie podkreślić należy, że w przepisie tym jest mowa o przedmiocie (działalności) „przedsiębiorstwa” towarzystwa emerytalnego (spółki akcyjnej). Zgodnie z art. 55¹ k.c., przedsiębiorstwo jest zorganizowanym zespołem składników niematerialnych i materialnych przeznaczonym do prowadzenia działalności gospodarczej, obejmującym w szczególności: 1) oznaczenie indywidualizujące przedsiębiorstwo lub jego wyodrębnione części (nazwę przedsiębiorstwa); 2) własność nieruchomości lub ruchomości, w tym urządzeń, materiałów, towarów i wyrobów, oraz inne prawa rzeczowe do nieruchomości lub ruchomości; 3) prawa wynikające z umów najmu i dzierżawy nieruchomości lub ruchomości oraz prawa do korzystania z nieruchomości lub ruchomości wynikające z innych stosunków prawnych; 4) wierzytelności, prawa z papierów wartościowych i środki pieniężne; 5) koncesje, licencje i zezwolenia; 6) patenty i inne prawa własności przemysłowej; 7) majątkowe prawa autorskie i majątkowe prawa pokrewne; 8) tajemnice przedsiębiorstwa oraz 9) księgi i dokumenty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Zestawienie treści art. 29 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych oraz art. 55¹ k.c. prowadzi do wniosku, że przedmiotem zorganizowanego zespołu wszelkich składników niematerialnych i materialnych przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej (przedmiotem przedsiębiorstwa) towarzystwa emerytalnego (spółki akcyjnej) jest wyłącznie tworzenie i zarządzanie otwartym funduszem emerytalnym. Oznacza to też, że

przedmiotem (działalności) przedsiębiorstwa towarzystwa emerytalnego nie jest (nie może być) żadna działalność nieobjęta pojęciem „tworzenia”, a po utworzeniu pojęciem „zarządzania” funduszem emerytalnym. Nie może budzić wątpliwości, że stosunki pracy pracowników zatrudnionych przez towarzystwo emerytalne (spółkę akcyjną), a ściślej prawa i obowiązki pracodawcy wynikające z tych stosunków pracy, są „składnikami materialnymi przeznaczonymi do prowadzenia działalności gospodarczej” w rozumieniu art. 55¹ k.c. Te prawa i obowiązki wchodzą więc w skład przedsiębiorstwa spółki (towarzystwa), a to znaczy, że - według sformułowania art. 29 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych - wyłącznym ich przedmiotem (po utworzeniu) jest zarządzanie funduszem emerytalnym. Skoro więc przedmiotem umowy określonej w art. 66 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych jest „zarządzanie otwartym funduszem emerytalnym” i w tym zakresie towarzystwo przejmujące wstępuje w prawa i obowiązki towarzystwa przekazującego (art. 66 ust. 2 ustawy), to towarzystwo przejmujące wstępuje w prawa i obowiązki towarzystwa przekazującego wynikające ze stosunków pracy, gdyż wchodzą one w skład przedsiębiorstwa tego towarzystwa, a tym samym ich (wyłącznym) przedmiotem jest zarządzanie funduszem emerytalnym.

4. Skoro przedmiotem działalności otwartego funduszu emerytalnego jest między innymi gromadzenie środków pieniężnych pochodzących od jego członków w celu ich wypłaty po osiągnięciu przez nich wieku emerytalnego (art. 2 ust. 2 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych), a uzyskanie członkostwa w otwartym funduszu co do zasady następuje z chwilą zawarcia umowy z funduszem (art. 81 ust. 1 ustawy), to nie ulega wątpliwości, że będące przedmiotem działalności powszechnego towarzystwa emerytalnego zarządzanie otwartym funduszem emerytalnym obejmuje w szczególności podejmowanie przez towarzystwo wszelkich działań zmierzających do pozyskiwania, lokowania i wypłaty środków zgromadzonych przez członków funduszu. Jednym z istotnych elementów zmierzających do realizacji tego celu jest podejmowanie działalności akwizycyjnej, o której mowa w rozdziale 8 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych. Działalność akwizycyjna oznacza wszelką działalność zarobkową, mającą na celu skłonienie kogokolwiek, aby przystąpił do otwartego funduszu lub pozostawał członkiem tego funduszu. Działalność akwizycyjna obejmuje także zawieranie w imieniu otwartego funduszu umów, na podstawie których następuje uzyskanie członkostwa w tym funduszu oraz

pośredniczenie przy zawieraniu takich umów (art. 92 ust. 3 ustawy). Jeżeli otwarty fundusz emerytalny prowadzi działalność akwizycyjną bez pośrednictwa podmiotów zewnętrznych, to - na mocy art. 93 ust. 4 ustawy - czynności akwizycyjne na rzecz tego funduszu mogą być wykonywane między innymi przez osoby fizyczne na podstawie umowy o pracę łączącej tę osobę z powszechnym towarzystwem będącym organem funduszu. Wynika z tego jednoznacznie, że wykonywanie działalności akwizycyjnej na rzecz otwartego funduszu emerytalnego przez pracownika pozostającego w stosunku pracy z powszechnym towarzystwem emerytalnym jest czynnością składającą się na „zarządzanie” otwartym funduszem emerytalnym. Nie może więc być wątpliwości, że powszechne towarzystwo emerytalne przejmujące zarządzanie otwartym funduszem emerytalnym na podstawie umowy określonej w art. 66 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, wstępuje w obowiązki powszechnego towarzystwa zarządzającego dotychczas tym funduszem (art. 66 ust. 2 ustawy) wynikające ze stosunku pracy, którego treścią było prowadzenie przez to towarzystwo działalności akwizycyjnej, co dotyczy zwłaszcza zobowiązania do zapłaty pracownikowi należnego wynagrodzenia za pracę polegającą na zawieraniu umów o przystąpieniu do funduszu.

Z tych względów podjęto uchwałę jak w sentencji.

=====